

In 2004 gingen we weer naar Kreta

Precies volgens afspraak kwam Ruben, een vriend van onze zoon Martijn ons ophalen voor een vakantie naar Kreta. Deze keer zouden onze zoon Martijn en dochter Adinda een week meegaan. Dit was ons kadootje voor hen, omdat wij in deze maand 25 jaar getrouwd waren. Bij de incheckbalie lieten we onze bagage achter. Veel te weinig! Martijn had nog geen 9 kilo bij zich en Adinda had iets meer gewicht in haar (toilet)tas. Ook Arno en ik zaten net boven de 10 kilo. Natuurlijk moest Arno's katsoena weer apart worden ingecheckt.

We vlogen met "Dutch Bird" en zaten op de achterste rij. Dit had als nadeel dat de stoelen niet in de "relax-stand" konden. Bovendien (bleek later) hadden ze extra stoelen bijgezet, zodat we weinig beenruimte hadden.

onderweg

De reis verliep prima. Adinda zat bij het raampje en ik mocht af en toe bij haar op schoot om even naar buiten te kijken. Naast mij zat Arno en Martijn zat aan de andere kant van het gangpad (te slapen). We hebben Zuid-Duitsland, de Alpen en Italië goed kunnen zien. Adinda had een digitale camera geleend, dus deze vakantie zullen we ook (voor het eerst) digitale foto's hebben. Volgens de piloot was het slecht weer op Kreta, 16 graden, bewolkt en regen. De wolken zagen er ook grijs uit, maar toen we landden was het behoorlijk zonnig en beslist warmer dan 16 graden.

We landden op het vliegveld van Chania en werden met een bus opgehaald bij het vliegtuig, voor een ritje van één minuut naar de aankomsthal. Ik had Stelios, de taxichauffeur, via e-mail gevraagd om ons op te halen en hij stond al op ons te wachten. Hij zou een papier bij zich hebben met mijn naam erop. En dat had hij: met koeienletters stond mijn naam op een A-4-tje. Na een kwartiertje hadden we onze bagage al en waren we op weg naar Georgioupolis.

ontwikkelingswerk

Martijn en Adinda waren nog niet eerder op Kreta geweest en hun 1^e indruk was: volop werk voor een schoonmaakploeg en voor ontwikkelingswerkers.

Bij "Joanna Apartments" werden we hartelijk begroet door Niki en kregen we de sleutels van onze studio's.

Aan het strand was het nog rustig (26 mei), wel mooie hoge golven, maar nog wel koud zeewater. Adinda was heel moedig en dook de zee in. Martijn kon niet onder doen en dook ook de hoge golven in. Ik heb er niets van gezien, want ik sliep al.

In het centrum van Georgioupolis bevond zich een internet café, waar we onze email konden checken en waar ook een biljarttafel stond. Martijn en Arno speelden "nine-bal" op het biljart en Adinda en ik zijn teruggelopen naar onze kamers. Adinda had het koud en vroeg of ik nog een extra deken voor haar had. Toen ze met de deken terugliep naar hun kamer ontdekte ze dat de deur in het slot was gevallen (dit deed hij de hele dag NIET) en aan de buitenkant

Small problem

Ik heb toen bij Yannis en Niki aangeklopt en het probleem uitgelegd. Volgens Niki was dit maar een "smal problem" en zij maakte Yannis wakker. Yannis pakte de ladder en

zou proberen om via het kleine raampje in de badkamer naar binnen te klimmen. Hij had niet genoeg licht en ik kon ons kleine zaklantaarntje niet vinden in Arno's rugzak. Maar gelukkig, daar was Niki met een...loper. Zij herinnerde zich opeens dat ze een loper van de appartementen had.

scooter

Na het ontbijt op het terras in de zon, gingen we naar Ethon, rent a car, om een scooter te huren. Arno en ik mochten bij onze kinderen achterop, Arno bij Adinda en ik bij Martijn. Wat een feest! Adinda's scooter ging veel harder dan die van Martijn. Ondanks mijn bril voor m'n ogen biggelden de tranen over mijn wangen. Van de wind en ook (een beetje) van de emoties.

We gingen op weg naar Rethymnon, naar de markt, ongeveer 30 kilometer verderop, via de National Road en hard dat we gingen. Ik vond het doodeng.

Rethymnon

Naast het busstation was nu geen markt, hij was verplaatst was naar een plek langs de boulevard. Het was een kleinere markt dan in de voorgaande jaren en ook niet zo afwisselend.

In het oude centrum hebben we heerlijke pita' gyros gegeten. Op de terugweg naar Georgiopolis (weer over de National Road en weer heeeeeeeel hard) zijn we bij Episkopi afgeslagen en via Dramia en Kournas naar het Kournasmeer gereden. Het was prachtig onderweg, wat een uitzicht en wat een bloemen. Hierna waren we weer veel te snel in Georgiopolis terug.

Plaka

's Morgens na het ontbijt gingen we op weg naar Kalives, op de scooter. We zouden via Plaka rijden en kijken waar Yannis huizen aan het bouwen was. Via Exopolis reden we de berg omhoog. Ik zat deze keer bij Adinda achterop de scooter en dit beviel me veel beter dan bij Martijn. Zij reed veel rustiger en deed geen spelletje "hoe verlies ik mijn moeder".

Bij Plaka zagen we de vrachtauto van Yannis staan en Arno ging hem even zoeken op de bouwplek. Hier werden nog steeds meer huizen gebouwd voor buitenlanders, en er staan er nog maar 200!. Terwijl Arno en Yannis stonden te praten gebeurde er een klein rampje, want Adinda wilde haar scooter even keren en had deze gestart, maar toen bleef het gas hangen en daar ging ze met scooter en al tegen een hek van gaas aan met haar been in de prikkeldruiven. Er kwam direct een grote, brede man in het zwart aan om te helpen, maar dit was niet meer nodig. Adinda had de scooter al weer op straat gezet. De schrammen op haar been vielen gelukkig mee.

Kalives

We reden verder naar Kalives. Adinda reed erg voorzichtig, want stel je voor dat het gas weer blijft hangen. Onderweg hebben we nog even gestopt bij de glasblazerij en gezien hoe ze de kleine borrelglaasjes maakten.

In Kalives hebben we aan het strand gegeten bij een taverne die haar bedden en parasols gratis aanbood aan de gasten. Dus na het eten hebben we ons hierop geïnstalleerd. Martijn had het als snel bekeken (in de schaduw, want zijn onderarmen waren al erg verbrand op de scooter) en hij verveelde zich. Arno en Martijn zijn toen het dorp ingegaan en Adinda en ik zijn gaan zwemmen.

Onderuit

Er waren hoge golven en het strand liep erg snel af, het werd snel diep. Je voelde ook dat de golven aan je benen trok als ze weer terug de zee in rolden. Volgens Adinda was dat niet erg, want de volgende golf spoelde je wel weer aan op het strand. En dat gebeurde dus ook!

Toen ik terugliep naar het strand zakte ik nogal ver met mijn voeten in het zand en wankelde een beetje. Op dat moment kwam er net een hoge golf en daar ging ik, onderuit. Net toen ik weer opstond kwam de volgende golf en lag ik weer in de branding te spartelen. Ik wist niet meer wat boven en wat onder was en wilde me zelfs vasthouden in het zand. Ik zag alleen maar wit schuim van de branding en een lachende Adinda. Ik moest zelf ook erg lachen, waardoor ik steeds water en zand binnen kreeg. Ik was blij toen ik eindelijk uit het water was. Later bedacht ik me wel: “waar is de Bay-Watch als je ze nodig hebt?”

De mannen kwamen terug van hun dorpsrondje en hadden gelijk de scooters meegenomen. Daar gingen we weer. Nu op weg naar Vrisses, waar je heerlijke yoghurt kunt eten. We zouden weer door Vamos rijden en dan in de richting van Vrisses. In Vamos liep de weg behoorlijk steil omhoog en net toen we het dorp uitreden knapte er iets in de scooter van Martijn, de aandrijfriem.

Hij kon niet meer rijden. Martijn en Adinda zijn toen op de goede scooter teruggereden naar Vamos om de verhuurder Ethon te bellen. Arno en ik liepen met de kapotte scooter achter hun aan. Toen we na 15 minuten lopen in het centrum aankwamen, stonden Martijn en Adinda in de telefooncel te bellen. Ze moesten eerst een telefoonkaart kopen, want ze konden nergens anders bellen. We hadden nog geen mobieltjes. Ethon zou iemand bellen die ons zou ophalen !?!. Het kon wel ff duren.

We zijn toen maar wat gaan drinken op het terras in de zon bij de cafetaria. Na 45 minuten kwam er een pick-up van Ethon aanrijden met achterin een oranje scooter. De kapotte scooter nam hij mee terug en wij konden met de oranje scooter verder naar Vrisses.

Op een terras onder de eikenbomen bij het riviertje hebben we de yoghurt gegeten, maar of dit nu de lekkerste yoghurt is, zoals men zegt? Wij vonden van niet.

Rethymnon

De ochtend begon goed: in mijn hemdje en korte broek zat ik op het terras koffie te drinken. Maar er kwamen steeds meer wolken, dus trok ik een T-shirt en een $\frac{3}{4}$ broek aan. Dat was eigenlijk ook nog niet warm genoeg. Na het ontbijt ging het zelfs regenen. We hadden nog niets gepland voor vandaag, maar besloten naar Rethymnon te rijden, want in een stad is het meestal warmer en misschien zouden we even naar de Mili kloof kunnen rijden om de foto van “Jozef” (Theodosius) af te geven. Dus lange broek en trui aangedaan en op weg.

En regenen onderweg naar Rethymnon!!! En koud dat het was!!!. De straat werd nog niet echt nat (gelukkig, want op veel plekken zit geen slijtlaag, dus het wordt dan spekglad) In Rethymnon was het droog. Nadat we door het oude centrum hebben geslenterd, hebben we aan de boulevard wat gedronken.

Hierna gingen we op weg naar Mili, dwars door het drukke centrum van Rethymnon. Na $\pm$ 8 kilometer bergop en bergaf zagen we de taverne in de kloof. Adinda had absoluut niet de goeie schoenen aan voor "zo'n wandeling over zo'n klein paadje", maar ze heeft het toch gered tot de taverne. Hier hebben we wat gegeten en gedronken. Theodosius werkte

Regen

Ondertussen begon het hard te regenen en de jongens die de taverne verlieten om op de scooter weg te gaan, werden gewaarschuwd om voorzichtig te doen. Het zou wel glad zijn op de wegen. Toen ook wij even later terugkwamen bij de weg waar de scooters stonden regende het nog steeds. We hebben even geschuild bij de bergwand onder de bomen en toen het iets minder leek (met nadruk op leek) te regenen zijn we toch maar op weg gegaan. Dat was maar goed ook, want toen we later Rethymnon uit reden werd de lucht achter ons (waar we vandaan kwamen) helemaal zwart.

Toen we vlak bij Georgioupolis kwamen werd de weg steeds droger: het had hier vrijwel niet geregend. Bovendien was het hier een stuk warmer. Bij onze kamers hebben we een lekkere kop hete thee gedronken en na een warme douche voelden we ons weer kiplekker. Het was toch wel koud geweest op de scooter.

Arno en ik zijn een uur gaan wandelen, want onze wandelschoenen schreeuwden het uit.

Trouwdag

Deze dag vierden we onze 25^e huwelijksdag en zouden we een dagje Zuid-Kreta doen. Arno had de huurauto opgehaald en we moesten voor 9.30 uur wegrijden, om de veerboot van 10.30 uur naar Loutro te halen. Ik was bang dat we veel te laat aan zouden komen, maar na een rit van een uur door de bergen waren we op tijd in Chora Sfakion. Ik liep naar de plek waar altijd de kaartjes voor de boot verkocht werden, maar daar zag ik helemaal niets. De kaartverkoop was verhuisd naar een keet bij het busstation. Dus ik weer snel terugrennen. Ik hoorde de boot al toeteren, dus snel 4 bootkaartjes gekocht en toen konden we rennend de boot op.

Na 15 minuten varen stapten we in Loutro van de boot en liepen we naar taverne Kri-Kri, waar we hartelijk begroet werden door Nikos. Martijn en Adinda vonden het zeewater erg helder, daarin kon je vast goed snorkelen. En weg waren ze. Even later kwamen ze terug met duikbril, snorkel en flippers (gekocht in een van de winkeltjes). Het was heerlijk aan het kleine (kiezel)strand. Martijn kreeg van een Engelse het aanbod om haar kano te gebruiken. En weg was Martijn...peddelend richting Libië.

Toen we weer terug waren bij onze studio zagen we Sifis, de zoon van Yannis en Niki. Hij hield een kuikentje in de gaten, die de weg was opgelopen en tegen een auto was gebotst. Zijn vleugel was een beetje lam, maar Sifis had daar een wasknijper opgedaan en zo de lamme vleugel vastgemaakt. Op hoop van zegen!

Chania

In Chania bezochten we de markthallen en de oude binnenstad. Deze stad blijft bijzonder, met de vele oude gebouwen, de Ottomaanse en Venetiaanse invloeden, de smalle straatje. Hoe vaak we er komen, we ontdekken altijd weer iets nieuws. Natuurlijk is Arno nog even op zoek gegaan naar een mooie komboloi. In de Amberwinkel hingen honderden komboloi 's in prijsklassen van € 40,- tot wel € 5.000,-.

Kalives

Op de terugweg reden we via Stilos, hier in de buurt zou een mooie tuin zijn met veel stenen voorwerpen en bouwsels, maar we hebben de tuin niet gevonden. Nu waren ze hier ook met de weg bezig en moesten we via een omleiding rijden, dus misschien hebben we hem daardoor wel gemist. De doorgaande weg naar Neo Horio was afgesloten, dus werden we via allerlei smalle weggetjes omgeleid. Onderweg hadden we 2 keer bijna een botsing en werden we 1 keer bijna platgewalst door een vrachtauto.

Toen we terugkwamen in Georgioupolis, hebben Martijn en Adinda alvast hun spullen ingepakt, want de volgende dag zouden ze naar huis gaan. 's Avonds hebben we gegeten op het pleintje in het centrum en hierna was het tijd voor een borrel. Martijn zou, als uitzondering, ook een keer mee borrelen. Samen met een aantal vrienden en bekenden was de eerste fles raki al snel leeg en kwam er een 2^e fles.

Arno en ik hadden het al snel bekeken en liepen, zo goed en zo kwaad als het ging, terug naar onze studio. Martijn en Adinda bleven nog even: Adinda was helemaal fan van appelsap met ??? en met een rietje, parasolletje en sterretjes.

“Brak dag”

We zouden vroeg opstaan, want Martijn en Adinda moesten om 10.00 uur op het vliegveld zijn. Het vliegtuig zou om 12.00 uur vertrekken. Adinda voelde zich niet zo goed: "Ik heb een brak dag, m'n ogen staan achterstevoren in mijn kop en mijn maag wordt opgegeten door de raki". Ze ging in de schaduw zitten en probeerde van alles te eten en te drinken, maar niets hielp haar om zich beter te voelen. Martijn had nergens last van (zei hij). Ze hadden veel plezier gehad de vorige avond. Adinda wordt volgend jaar weer verwacht, vertelden ze.

Tegen 10.00 uur waren we bij het vliegveld. De auto geparkeerd en Martijn en Adinda hebben ingecheckt. Martijn en Adinda wilden nog even wat drinken en eten.. Martijn dronk een frappé!!! En hij drinkt nooit koffie!!! Daar kwam je van bij zie hij. Na het afscheid liepen onze kids (met kater) naar de gate en wij naar onze huurauto. Wij zouden nog 2 weken op Kreta blijven.

Stavros

Wij reden naar Stavros, waar opnames gemaakt zijn voor de film Zorba de Griek. We vonden het hier niet echt bijzonder en zijn toen doorgereden naar Kastelli Kissamos aan de westkust. Ook hier vonden we het tegenvallen: erg toeristisch en weinig sfeer. Na een korte wandeling bij het meer van Agia gingen we weer terug naar Georgioupolis.

wandeling

Onze wandelschoenen schreeuwden het uit... we hadden ze nog amper aangehad deze vakantie. Dus rugzak op de rug, katsoena mee en op weg naar Fones en omgeving, een fijne wandeling van ca. 14 kilometer.

Bij onze studio zagen we dat het kuiken met de wasknijper op sterven na dood was. Sifis zat er bij en probeerde hem beter te kijken. Hij zei dat hij dood ging. Arno bood aan euthanasie toe te passen, tot grote blijdschap van Sifis. Als dank voor de euthanasie kregen we voor minstens 3 dagen aardappels en eieren.

Vrissinas

In de loop van de ochtend gingen we met de scooter op weg naar Rethymnon om voor de derde keer te proberen de Vrissinas te vinden. Eerst reden we met de scooter steil de berg op. Het was raar weer, het waaide erg hard. Het wandelpad was moeilijk te vinden.

In het struikgewas haalden we onze benen open en Arno verloor zijn zonnebril. We bleken weer op de verkeerde plek te zijn. Even verder gereden en toen eindelijk vonden we het goede pad. Zelfs onze naam VRIJ stond op een bordje op de rotsen.

Agia pnevma

De (knal)rode stippen waren gemakkelijk te vinden. Het was een hele klim en het waaide erg hard. Eindelijk bereikten we het klooster(tje), de Agia pnevma. De man die hier was vertelde dat hij hier de hele zomer overdag was. We hadden een motor zien staan. Deze was dus van hem. Deze man was hier om te zorgen dat de kaarsjes aangestoken konden worden. En hij hield alles in de gaten met zijn verrekijker. Hij was vooral alert op brand, want in de droge zomers met harde wind verspreid een brand zich snel. Met een portofoon stond hij in contact met de buitenwereld en met een man in de buurt van Heraklion boven op een berg.

We genoten van het uitzicht. Jammer genoeg was het erg bewolkt deze dag. De afdaling van 850 meter ging snel en volgens ons kun je ook met een goede brommer of auto naar de top rijden. Als je het goede pad maar vindt.

Olijfolie

's Morgens om 10.30 uur in het dorp eerst een nieuwe zonnebril voor Arno gekocht, want zonder kan je echt niet. Hierna naar Vrisses gelopen. Vlak voor de afslag van Vrisses staat een olijfoliefabriek waar flessen en blikken buiten stonden. Arno is even gaan kijken en zag dat een literfles € 5,- kostte. Hij vroeg of ze ook exporteerden en dat deden ze naar Australië, Frankrijk en Duitsland. Niet naar Nederland. Arno kreeg een klein flesje mee om te proberen.

Alikambos

Via de asfaltweg en door Vrisses heen liepen we verder naar Alikambos. In dit dorpje in het kafenion hebben we een frappé gedronken en een chocolade croissantje gegeten, iets anders eetbaars hadden ze niet. Ik wilde graag naar de wc, maar die was niet in het kafenion. Ik mocht bij Papoes (opa) thuis, naast het kafenion, naar de wc. Ik liep achter hem aan naar binnen en daar lag oma op het bed in de kamer te rusten. Achter het keukengedeelte was de wc.

Foto

Toen ik een foto maakte van Arno die voor het kafenion op het terras zat, wilden de oude mannen die binnen zaten ook graag op de foto. "Hallo, hallo", riepen ze, de snor werd gladgestreken, hun mooiste glimlach werd tevoorschijn getoverd en klaar zaten ze... Ik heb ze op de foto gezet, maar ik betwijfelde of de foto gelukt was, het was zo donker binnen. Toen ik even later nog een frappé ging vragen in het kafenion, waren er 3 bezorgde dames die wezen naar mijn bruine knieën en vroegen of ze niet zeer deden, ze waren zo dik!!! Ik had nergens last van, maar dit was volgens de dames onmogelijk. Mijn knieën zijn altijd dik als ik veel gelopen heb. Volgens mijn huisarts heb ik gewoon last van "vette knieën". Dat is niets bijzonders.

Na de koffie gingen we op weg naar Maza. Voor de afslag naar dit dorpje liepen we in de richting van Fones. Hier waren we al eerder geweest, maar toen konden we de weg naar Maza niet vinden. Dit was niet zo vreemd, bleek nu, want dit weggetje was vanaf de plek waar wij eerder waren vrijwel niet te zien.

In Fones liepen we langs de betonfabriek en al snel waren we weer terug in Georgiopolis. Na een late lunch lag ik heerlijk in de tuin op het gras. Opeens hoorde ik iets naast me en toen ik keek zag ik allemaal kuikentjes rondom me lopen. Eén kuikentje pikte bijna in mijn neus.

Morgen neem ik een rustdag, mijn benen kunnen het net redden tot aan het strand en weer terug denk ik.

Loutro

We hebben Niki verteld dat we een paar dagen naar Loutro zouden gaan, dus vroeg op: de bus vertrok om 8:30. Na 10 minuten waren we al in Vrisses en hier moesten we overstappen in de bus naar Chora Sfakion. Deze bus zou om 9.00 uur vertrekken, we hadden dus alle tijd om een kaartje te kopen in het café bij de bushalte. Terwijl we stonden te wachten genoten we van het ochtendleven in de hoofdstraat van het dorp. Naast de bushalte zaten mannen en vrouwen (vooral oudere) op houten stoelen op de stoep te wachten. Het leek wel of ze in een wachtkamer (buiten) zaten. Dit bleek ook echt zo te zijn want ik zag opeens op de deur het bordje “jatro” , “dokter” staan.

busreis

Toen de bus even later stopte, keurig op tijd, hielp de conducteur onze rugzakken onderin de bus te leggen. De bus zat behoorlijk vol met o.a. een groepje Zuid-Duitsers, die veel van de omgeving wisten. Een Duitser nam regelmatig een snufje snuiftabak, het bestaat nog!!!

De buschauffeur reed voorzichtig de bochtige steile weg naar het zuiden. Ik ben altijd blij als ik aan de rechterkant van de bus zit (aan de bergwand en niet aan de kant van de Imbroskloof) Ondanks alle steile afgronden en bochten blijft het een mooie route. In Chora Sfakion stapten we uit en kochten we een bootkaartje voor Loutro. We zijn gelijk doorgelopen naar de boot en voor 11 uur zaten we al bij Kri-Kri op het terras aan de frappé.

Loutro

We vroegen Nikos of we weer dezelfde kamer konden krijgen als vorig jaar, maar helaas kon dit niet. We zouden eerst een paar nachten een andere kamer krijgen en dan kon het wel. Nikos liet ons kamer 3 zien, helemaal boven in, erg warm en met een kapotte, verroestte douchekop. Kamer 5 was een appartement met een keukentje, maar dit was bedoeld voor 6 volwassenen en wij hadden het gevoel dat we er verdwaalden. Nikos had nog een mogelijkheid, hotel Protopapas. In de taverne zocht hij even in het blik de juiste sleutel: Kamer 14 had zeezicht, een 2 persoonsbed en 2 eenpersoonsbedden een goed toilet en goede douche. Toen Arno de prijs vroeg zei Nikos: “Pay what you want”. Dat was een deal!

rustig

Na de lunch sprak Nikos met ons over de rust en de weinige toeristen op het eiland. Het scheen op het hele eiland zo te zijn. Maar Nikos had een idee: 8 dagen volledig verzorgd, inclusief trips, wandelen, vissen duiken, zwemmen en barbecueën. Afhalen vanaf Chania en terugbrengen. Hij was nieuwsgierig wat voor prijs hiervoor gerekend werd. Ik vertelde hem welke prijzen ik had gezien op het internet. Hij ging aan het rekenen en vroeg of wij dit niet konden gaan organiseren vanuit Nederland? We hebben beloofd ons hierover te gaan buigen. Het idee lijkt goed.

Nadat we ook Kostas begroet hebben zijn we nog even naar het fort en Phoenix gewandeld. We zagen een grote groep gieren op een rots dichtbij. Aan het eind van de middag hebben we nog even gezwommen en gesnorkeld. En nog even genoten van de laatste zonnestrallen van deze dag. Dat is het nadeel van deze baai aan de zuidkust, de zon verdwijnt veel te snel achter de bergen.

Aradena

Vandaag wilden we de Aradena kloof gaan lopen. Dus, vroeg opstaan, ontbijten en op weg.

Eerst de berg op naar Anopoli. We wilden via het kerkje Agia Eikatherini lopen. dus dat was helemaal de berg op, een steile klim. Bij het kerkje hadden we een prachtig uitzicht. Het kerkje is op een strategisch punt gebouwd en ook echt gebruikt in oorlogstijden. Je ziet de schietgaten in de muren. Het deed een beetje denken aan een fortje.

Helaas kwam er ook een Duits echtpaar met hun dochter, die met veel kabaal het kerkje bekeken, een kaarsje aanstaken en gewoon weer weggingen zonder het kaarsje te doven. Dat hebben wij maar voor ze gedaan.

Uitzicht vanaf het kerkje op Anopoli

Anopoli

Via een spiksplinternieuwe asfaltweg bergafwaarts naar het dorp Anopoli gelopen. Hier bij de taverne op het plein een omelet gegeten met yoghurt en een grote fles water gekocht. Via de asfaltweg liepen we verder naar de Aradena brug. Op een gegeven moment hoorden we een vreselijke herrie: we naderden de brug, er reed een auto overheen.

We gingen aan de rechterkant van de brug via en oude kalderimi (stenen pad) naar beneden de kloof in. Toen ik onder de brug liep deed ik 3 schietgebedjes en hoopte dat er geen auto over de brug zou rijden als we er onderdoor zouden lopen, want dat maakt toch een herrie. De schietgebedjes leken te helpen, want er kwam geen auto langs. Toen ik dacht dat we de brug allang ver achter ons hadden reed er een auto overheen en een herrie... de brug was nog veel dichterbij dan ik dacht. Ik schrok zo erg dat ik zelfs hard ging lopen.

kloof

De kloof was weer schitterend. Al snel kwamen we bij de trap, alleen door de slechte winter waren veel gedeeltes van de trap ingestort en ontbrak op een aantal plaatsen de trapleuning. Maar altijd nog beter dan de ijzeren ladders, hoewel Arno graag via de ladders was gegaan, geloof ik.

We kwamen helemaal geen mensen tegen. Pas toen we bij de olijfboom bij de afslag naar Livaniana zaten te eten zagen we een groep mensen aankomen. Na een korte picknick klommen we de berg op naar Livaniana.

Livaniana

We hebben weinig roofvogels gezien. Boven bij het kerkje van Livaniana kwamen we de gekke man weer tegen die ons vriendelijk de weg naar Loutro wees. Door het uitgestorven dorpje naar de taverne van Nikos gelopen. Op het terras van de taverne zat een Duitse toerist te kletsen met Chrysoula, de moeder van Nikos. Ze begrepen elkaar niet al te best, maar het klonk heel gezellig.

Wij bestelden 2 frappés en toen ik vroeg of Nikos er niet was vertelde Chrysoula dat Nikos verhuisd was naar Chania. De Duitse toerist moest haar consumpties afrekenen en toen kwam er een compleet toneelstuk: de moeder van Nikos haalde pen en papier en ging zitten schrijven wat mevrouw allemaal gehad had en hardop lezend kwam ze tot de conclusie dat mevrouw € 3,60 moest betalen. De Duitse toerist vond dit veel te weinig, volgens haar klopte er niets van.

Zij had al aan ons gevraagd hoe lang het nog lopen was door de Aradena kloof naar de Marmer Beach en dan verder naar Loutro. Volgens ons was het zo'n 2,5 uur lopen en aangezien het inmiddels 16.30 uur was moest het te doen zijn en ging ze op weg naar de kloof. Als ze vanavond niet terug was in Loutro moesten we haar maar als vermist opgeven, zei ze.

We vonden het wel een beetje onverantwoord om zo alleen de kloof in te gaan. Wat moest ze doen als ze hulp nodig had? Misschien had ze wel een mobieltje bij zich.

koek

Bij onze koffie kregen we van Chrysoula eigengemaakte koekjes. Het smaakte naar alles, behalve naar koekje. Het zag eruit als zandgebak, maar het smaakte ongaar, melig, zanderig en vooral zout. De grote hond van Nikos liep los op het terras en gelukkig lustte hij wel koek. Terwijl wij hem stiekem koek gaven rookte de geit, die een verdieping lager in de tuin stond, dat er iets te eten was en voordat hij ons zou bespringen op het terras heb ik maar snel wat koek in de struiken gegooid voor hem. Nadat we nog een glas geitenmelk hebben gedronken, betaalden we de rekening,

vulden onze lege waterfles met water bij de kraan en gingen we op weg naar Loutro, de laatste loodjes.

Er is een nieuwe weg aangelegd van Livaniana naar Phoenix, een zigzaggende brede grindweg. Hierlangs kunnen nu ook auto's gemakkelijker Phoenix bereiken.

Bij het fort bij Loutro zagen we een klein sportschooltje met heuse dumbbells met betonnen gewichten. Ook een halter met beton lag naast de halterbak. Arno heeft zich even uitgeleefd hier.

Bij het gedenkteken van yogaleraar Rob werd Arno opeens erg misselijk, waarschijnlijk van de koek van moeder Nikos. Ook bij mij lagen de paar hapjes koek zwaar op de maag. Ze zou ons toch niet willen vergiftigen?

Om 19.00 uur waren we terug in Loutro, moe, maar voldaan en met mooie herinneringen aan een prachtige kloof.

Pavlos

Om 5.30 uur !!! liep de wekker af. Arno zou met Pavlos mee gaan naar zijn groentetuin. Eerst een Griekse koffie en wat stukjes hard brood en toen gingen ze op weg. Pavlos had een rugzakje met ongeveer 5 kilo er in en Arno had alleen een 1,5 liter waterfles en zijn katsoena bij zich.

Onderweg stopte Pavlos een paar keer om een en ander te vertellen. Waarom stoppen? Omdat als je loopt je hart een bepaald ritme heeft en praten heeft een ander ritme en alle twee tegelijk gaat niet, dan ga je hijgen. Een wijze les.

Om in de bergen te lopen moet je op je pad letten en als je wat wilt zien moet je gewoon stoppen.. Doe je dit niet dan riskeer je echt valpartijen en struikelpartijen. Wijze les nummer 2, die wij al kenden.

Pavlos en Arno stopten eerst even bij de geiten aan de andere kant van het terrein achter het fort, met uitzicht op Phoenix. Daar maakte Pavlos het voer voor de geiten aan het hek vast. Dit scheelde al wat gewicht. Ze liepen verder naar de tuin van Pavlos. Bij de tuin deed Pavlos het hek open en ging hij eerst water drinken.

Daarna de watertoevoer open: iedere keer weer 5 minuten. Pavlos vertelde dat hij geboren was in Livaniana, zijn ouderlijk huis was vervallen tot ruïne en deze heeft hij grotendeels weer opgeknapt. Hij heeft ook een nieuw huis in Livaniana gebouwd. Om zijn rechten op dit huis te behouden is het noodzakelijk dat hij af en toe een nacht daar slaapt en dat doet hij ook. Zijn ouderlijk huis blijft als herinnering staan.

Hij is in 1968 geëmigreerd naar New York en heeft daar gewerkt in de bouw als schilder. In 1992 opende hij een restaurant in New York met 4 man personeel, later werden dit 10 man. In 1998 opende Pavlos zijn taverne in Loutro. Na een jaar bleek hij beide restaurants niet goed te kunnen combineren. Hij besloot het restaurant in New York te verkopen en Loutro aan te houden. In Livaniana woont alleen nog Chrysoula, verder is iedereen inmiddels vertrokken. Van maart tot november verblijft Pavlos in Loutro. Hierna gaat hij naar New York, waar hij zijn vrienden en familie heeft.

Pavlos sneed de xorta (wilde spinazie) af en Arno gaf de planten water. Er groeit van alles in zijn tuin: spinazie, komkommer, aubergine, druiven, uien, paprika, peper, tomaten, watermeloen, vijgen. Hij heeft geen groentewinkel nodig. Om 8.15 was alles al klaar (met 2 man gaat het snel). Eerst een paar slokken water en dan bepakt op de terugweg. Voor 8.45 uur waren ze al weer terug. Eerst een grote kop Griekse koffie en water. Les nummer 3: eerst rustig opdrogen met koffie en water en daarna douchen en dan ontbijt.

We hebben we de rest van de dag op de strandbedjes doorgebracht. Wat een leventje. Dit was erg goed voor mijn voeten, die hadden gisteren wel errug hun best gedaan. Een echte lazy day in Loutro.

Je kunt hier in de omgeving heerlijk wandelen, maar verder is er werkelijk niets te doen, behalve luieren en lezen. Alleen de veerboot, die in deze tijd van het jaar een keer of 6 aanlegt, zorgt voor wat vertier en gespreksstof: komen er nieuwe gasten, gaan er mensen weg, en wie gaan er weg, waren er veel wandelaars in de Samaria kloof?

Brand

Toen we 's avonds gingen douchen vonden we het stinken in de badkamer, het leek wel een brandlucht. Een smeulende lucht. Wij mopperen: wie doet nu zoiets, zou er ergens brand zijn of zo? We zagen niks binnen en buiten roken we weinig. Alleen op het dak van onze kamer aan de achterzijde stonk het heel erg.

We hebben het tegen Nikos gezegd toen we hem 's avonds zagen en hij zou uitzoeken wat het was.

Toen we terugkwamen op onze kamer ontdekte ik wat de brandlucht was: we hadden bijna brand in de badkamer: in het medicijnkastje zaten lampjes ingebouwd en daar bovenop lag ons plastic zakje met papieren washandjes en deze waren gaan smeulen door de warmte van de lampjes. Dus dat werd opruimen, deuren en ramen open. muren afspoelen en schoonmaken.

kliffen

Om 8.40 uur gingen we op weg naar Agia Roumeli (volgens het wandelboekje een wandeling van ± 5 uur en een afstand van 15 kilometer). Het eerste gedeelte van de wandeling liep langs het fort en de tuinen van Pavlos en Ilios. De beide mannen waren hard aan het werk (schilderen en vuurtje stoken).

Via Phoenix en Lykos kwamen we bij de kliffen. Dat werd klimmen en klauteren. Het viel me erg mee, het waaide nu niet zo erg als de vorige keer toen we hier liepen en misschien wen je ook wel aan de steile hoogtes en afgronden.

Marmer Beach

Al snel waren we bij de Marmer Beach. Hier gingen we nu niet de Aradena kloof in, maar liepen we rechtdoor langs het E4 pad. Het eerste stuk ging nogal omhoog, maar het was nog niet zo heet, dus het viel mee. Na de eerste paar bochten was de route een

piece of cookie, niet stijl omhoog of naar beneden. Het pad liep hoog langs de zee kust, de zee zagen we steeds links onder ons. Om ± 11.00 uur kwamen we bij het begin van bos en dit laatste stuk voor Agia Pavlos was heerlijk om lopen, onder de dennenbomen in de schaduw.

Agios Pavlos

Het laatste stuk naar Agia Pavlos liepen we door Saharazand naar beneden. Hier ligt echt woestijnzand, dat met de zuidenwind uit Afrika komt waaien. We ploften op het terras neer en bestelden bij Georgios, de eigenaar van de taverne en het hotelletje, een Griekse salade en wat te drinken.

Op het terras zaten meer mensen te eten en drinken en ook waren er mensen aan het zwemmen. We kregen van Georgios twee glaasjes fuel (eigengemaakte huiswijn, heerlijk). Na een uurtje gingen we weer op weg, want we wilden in Agia Roumeli graag de boot van 15.45 uur terug naar Loutro nemen.

Agia Roumeli

Het zou nog ± 1,5 uur lopen zijn naar Agia Roumeli. Het eerste stuk liep erg zwaar, het zand was erg fijn, hartstikke heet en er was geen schaduw en natuurlijk liepen we ook weer op het heetste tijdstip van de dag. Volgens mij presteren we het steeds weer om op het heetste moment van de dag op het ergste stuk van de route te zijn.

De lange pauze, het vele eten en de wijn deden mij niet goed. Ik had hoofdpijn en steken in mijn zij en had het vreselijk warm (heb ik anders nooit last van) Het laatste stuk ging iets beter na wat water en een beetje schaduw. Ook was dit niet bepaald het mooiste stuk van de route, alleen zand en af en toe wat struiken aan de rechterkant en de zee links.

Om 15.15 uur waren we in Agia Roumeli. We liepen langs de camping bij de rivier naar het dorp om een bootkaartje te kopen.

Een paar Nederlandse toeristen vond het heel gewoon dat ze takken uit de bomen konden plukken (uit iemands tuin). Dit mocht had hun gids gezegd.

Toen de veerboot vertrok hadden we een mooi plekje boven op het dek. Het was druk op de boot. Naast ons zaten Engelsen die zich verbaasden over het feit dat wij in Loutro verbleven. Too quiet!!!! Na een heerlijk uurtje op de boot met een mooi uitzicht op de kust waar we gelopen hadden waren we weer terug in Loutro. We hebben nog even heerlijk gezwommen en hierna alvast wat spullen gepakt, want de volgende dag zouden we weer naar Georgioupolis gaan.

Arno's wandelschoenen zijn vandaag bijna gestorven, ze waren niet bestand tegen het hete Sahara zand.

Loutro blijft een bijzondere plek en onze vakantie is niet compleet zonder een paar dagen Loutro. Maar na 4 tot 5 dagen hebben we ook altijd het gevoel dat we weer weg moeten. We hebben dan iedereen gezien en gesproken, zijn op de hoogte van alle nieuwtjes, hebben gezien en gewandeld wat we wilden, hebben ons boek uitgelezen, hebben geluierd, gezwommen en gesnorkeld en vooral lekker gegeten en gedronken. Dus tijd om afscheid te nemen van de vele vrienden en bekenden en op naar de veerboot.

Na 15 minuten varen stapten we in Chora Sfakion uit en hebben daar een uurtje gewacht op de bus naar Vrisses. Lekker in de schaduw achter het bushokje.

De bus was vol. We zaten niet aan de Imbroskloof-kant, want daar was geen schaduw (wat een smoes) en ik was blij toe, want de chauffeur deed een wedstrijdje: heel snel op de rechte stukken rijden en heel eng door de bochten. Ik was blij toen we op de Askifouvlakte waren, want toen hadden we de ergste bochten en de smalste wegen gehad.

We waren om 12.15 uur in Vrisses (toch nog 15 minuten te laat), maar ja de chauffeur moest in Askifou nog brood halen en onderweg nog even de laatste nieuwtjes uitwisselen met een collega.

Georgioupolis

In Vrisses moesten we heel snel overstappen in de bus naar Georgioupolis die al aan de andere kant van de weg stond (nu ja STOND!!!) Hij rolde heel langzaam vooruit en alle bagage en alle passagiers moesten er nog in!!!!

15 minuten later waren we weer terug bij onze studio in Georgioupolis.

Alikambos

We wilden vandaag om 7.00 uur opstaan en op tijd weg om te wandelen via Fones-Maza-Alikambos naar het Kournas meer. Maar we hadden wat vertraging en gingen pas om 9.15 uur weg. Volgens Niki zou het vandaag wel 36 graden worden "poli zestie" (erg heet) en dan ging je niet wandelen, alleen 's morgens vroeg om 6.00 uur. Dit waren we ook van plan maar dit was mislukt.

Arno nam voor de zekerheid z'n sandalen mee voor het geval zijn wandelschoenen het echt zouden begeven.

Voor onderweg hadden we voldoende water bij ons. Na ongeveer 2 uur waren we in Alikambos. We stopten bij het kafenion. En werden daar met open armen ontvangen (we waren hier al eerder geweest en al bijna vaste klant) Het terras zat vol met vooral "papoedes" (opa's). Ze hadden hier geen bejaardenhuis, dus zetten ze de oudjes op het terras met een kopje koffie.

Kournasmeer

Ze vroegen ons waar we naar toe gingen en toen we vertelden dat we naar het Kournasmeer wilden werd ons gezegd dat het veel te warm was en dat we voorzichtig moesten doen en of we nog water mee moesten hebben. We kregen direct koffie aangeboden en water van een brandweerman die op het vliegveld van Chania werkte. De drukte op het terras bleek vooral te komen door de verkiezingen voor het Europese parlement, het kafenion was ook stemlokaal. We kregen nog de tip om een keer Gavdos te bezoeken, daar moet het erg mooi zijn.

Vol goede moed gingen we op weg naar het Kournasmeer, met een duidelijke routebeschrijving en wat tips van de eigenares van het kafenion. Ook onderweg kregen we van een dorpling koel water aangeboden. Het lopen ging goed, korte klimmetjes, mooi uitzicht, erg rustig.

routebeschrijving

Onder een van de weinige bomen, in de schaduw namen we even een korte pauze. Even wat eten, even rusten en de routebeschrijving bekijken. Het leek goed te kloppen: bij zijweg rechts... na 400 meter herdershut... Volgens de beschrijving moesten we rechts af bij een herdershut en een gat in de muur? en een wegwijzer op een boom? een oude olijfboom, maar welke? een afgebrande olijfboom, waar? De route zou aangegeven zijn met stippen en steenmannetjes, maar we zagen niets van dit alles. We zijn toen maar gewoon doorgelopen, het klopt wel vaker niet...

Plotseling kwamen we bij een afrastering, met touw vastgemaakt. Hier mag je meestal doorlopen als je het maar weer vastmaakt. Na een tijdje passeerden we een hek, met een bordje: hier waak ik. Dit hek stond open dus liepen we gewoon door. Na een klim hoorden we opeens veel geblaf links en rechts van de weg en een echo rondom. Ook zagen we een huis in aanbouw en er stond een auto, maar we zagen niemand. Ik zag een soort muur en een afrastering, hier kon je links.

We liepen door, totdat de honden zo tekeergingen dat ik niet verder durfde. Ik riep Arno terug, want ik zag in gedachten de honden hem al aanvallen. Arno draaide zich om naar mij maar draaide ook gelijk weer terug naar de honden en dat was maar goed ook, want ze waren wel erg dichtbij. Arno liep achterwaarts in mijn richting. We besloten met een boog om de afrastering heen te lopen en dan met een ruime bocht rondom het huis.

Arno's schoenen hadden het nu echt bijna begeven. De zool liet steeds verder los. Met een elastiek van de rugzak heeft Arno de zool vastgemaakt. Ik had intussen een pad gevonden langs het huis dus liepen we verder. We hoorden nog steeds de honden blaffen. Na een stukje door de struiken kwamen we weer op een pad uit. We zagen ver beneden ons het Kournasmeer dus de richting was goed.

Opeens hoorden we weer hondengeblaf en toen we om ons heen keken zagen we weer diezelfde enge honden. We zagen ook weer hetzelfde huis in aanbouw. Nu zagen we ook een man bij het huis staan en hij wees naar de weg (we stonden nog in zijn tuin). Hij riep de hond terug, maar dit leek weinig effect te hebben. Toen Arno een brul gaf naar de hond draaide deze zich met opgetrokken bovenlip om (of dit kwam door de brul of het was de grens van zijn territorium) en wij konden weer naar de weg lopen. Onder de eerste (en enige) boom aan de kant van de weg zijn we even gestopt om bij te komen van de schrik.

Via het grindpad liepen we verder bergafwaarts. Arno had zijn schoenen nog met een stuk touw ingewikkeld. Ze leken nu bijna ingezwachteld. Na een tijdje kwamen we bij een soort schaapskooi, via het "erf" konden we verder een kleiner pad op. Dit leek goed te gaan totdat het pad steeds slechter werd en Arno's schoenzool overal achter bleef hangen. Verder afdalen op zijn sandalen tussen het struikgewas zag Arno ook niet zitten. Dus was er maar een verstandige oplossing en dat was teruggaan.

Op weg naar boven begaf de bandage om de schoen het. Ik kwam tot de ontdekking dat we weer langs de honden moesten. We hadden geen zin om weer 30 minuten rond het huis door de struiken te lopen om de honden te omzeilen. We zijn toen langzaam richting huis gaan lopen en zodra we de man zagen hebben we hem de weg gevraagd naar Georgioupolis.

Hij wilde ons weer de bergpaadjes opsturen, maar daar hadden wij absoluut geen zin in. Toen we de weg vroegen naar Alikambos mochten we bij gratie Gods over zijn erf. Ik zag de bui al hangen met die enge honden, maar gelukkig wilde de man de loslopende hond (voor deze keer) even vasthouden.

Toen we weer op de terugweg naar Alikambos langs de herdershut van de beschrijving liepen, zagen we blauwe stippen en een pad. We waren te ver doorgelopen en moesten vlak voorbij de "hut" links af. Volgende keer beter!!!

We hadden inmiddels nog maar 1 liter water over en 1 kilometer voor Alikambos was al het water op. We hadden wel zin in cola en een glas koud water. Toen we Alikambos binnenliepen zei de eerste die Arno zag dat hij wel stijve en pijnlijke benen moest hebben. Toen Arno dat ontkende werden zijn benen bevoeld en beknepen en in orde bevonden: "bravo atletico".

Op het terras in Alikambos zaten de oudjes weer te slapen. 2 flesjes coca cola later voelden we ons weer een stuk opgeknapt. Nadat we 2 flessen water gekocht hadden voor de terugweg, gingen we weer verder. Ik wilde niet te lang blijven zitten, anders was ik bang dat ik last van mijn benen zou krijgen want we moesten best nog een eind lopen. Gelukkig was de weg bergafwaarts. Het laatste stuk had ik het gevoel dat mijn benen liepen en dat ik er achterankwam, een soort automatische piloot.

herder

Onderweg kwamen we nog 2 schaapherders tegen, 1 echte die maakte een praatje en vroeg ons waar we geweest waren en waar we naar togingen: "bravo It's good exercise". De andere herder was van het luie soort: hij reed achter de schapen aan in een bestelbusje.

Toen we thuis kwamen bleek dat we bijna 9 uur gelopen hadden. Ik had het ook helemaal gehad. Na een voetenbadje, even de benen omhoog, een lekkere douche en een lekker maaltijd voelde ik me weer een stuk beter

Afscheid

Net als de vorige keren was het afscheid nemen weer moeilijk. Het lijkt wel alsof het elk jaar erger wordt. We lieten nu de katsoena van Arno achter bij Giannis en Nikki, we kwamen wel weer terug. Met een rugzak rijk gevuld met olijfolie en raki stonden we weer bij de bushalte om naar Chania te gaan. Daar vandaan zouden we een taxi nemen naar het vliegveld.

Een beetje verdrietig, maar met veel mooie en bijzondere herinneringen gingen we weer terug naar Nederland. Tot volgend jaar.